

TERWIJL DE BOER SLAAPT

Serie Delf mijn gezicht op

Eigenlijk is het een beetje als vloeken in de kerk, een preek in een viering over Taizé. Toen ik in het gespreksgroepje van 14 tot 17-jarigen dat ik tijdens de week in Taizé mocht leiden vroeg wat er zo fijn is aan het gebed in Taizé, noemden ze allemaal de afwezigheid van een toespraak. Maar weet je, ik heb het al vaker gezegd vanaf deze plek, een preek is iets dat volwassenen nodig hebben. Omdat ze een heleboel dingen vergeten zijn en steeds weer opnieuw vergeten en omdat ze toch denken dat ze er wijzer van worden. Ik doe het dus maar een beetje voor hen.

Maar nu je toch luistert hè, nog even, misschien vind je het wel leuk om te horen wat ik dacht toen ik jullie allemaal voor het eerst zag, ik bedoel: als groep Taizégangers, daar op Amsterdam Amstel, voordat we vertrokken met de bus? 'Ik weet het niet', dacht ik. 'Zou het wat worden met hun? Zou in hen, net als in mij, iets gaan groeien op die plek? En wat moet ik daarvoor doen, dacht ik. Onzin natuurlijk, dat weet ik ook wel.

Pas toen jullie weg waren en ik nog een week met mijn man en kinderen in Taizé bleef, begon het me te dagen. Ik moest er eerst een paar nachten en dagen goed voor bijslapen... Toen begon het me op te vallen dat we iedere dag over deze gelijkenis zongen. Jan Nieuwenhuis, onze stichter hier in de Dominicus, schreef eens een boekje over hoe je kinderen en jongeren bij de kerk krijgt en houdt. Het heet: *Terwijl de Boer slaapt*.

Jan Nieuwenhuis schrijft dat je daarvoor eigenlijk niet zoveel hoeft te doen. Het is net als met een mens die een akker inzaait en gaat slapen. De volgende dag staat ie op en dat zo een heleboel keer. En plotseling is er graan gegroeid, zonder dat hij weet hoe dat precies is gebeurd.

Nou weet ik een ding wel zeker: als er iets is gegroeid in Taizé, dan gebeurde dat niet terwijl jullie, of ik sliepen... Ik ben het met jullie eens: de bedtijd is wel erg christelijk. Om 11 uur moet je naar je tent of barak en moet het stil worden. Dat lukt niet altijd, daarom worden er jongeren ingezet om hun groepsgenoten welkom te heten in de nacht. Zo heet dat baantje: *Welcome in the night*.

We spraken in die week de Nederlandse broeder Sebastiaan. Het is juist zo mooi aan jonge mensen dat ze grenzen opzoeken en over gaan. Frère Roger, de stichter van Taizé, is ook zo begonnen.

Frère Roger maakte zijn studie theologie niet af. Hij wilde heel graag een gemeenschap stichten, daar droomde hij al van sinds zijn jeugd, maar het lukte hem niet om ook maar één iemand warm te krijgen om samen te zoeken naar een plek. Frère Roger was een Zwitser, hij voelde zich aangetrokken door Cluny in de Franse Bourgogne. Vroeger had daar een enorm klooster gestaan. Hij bezocht dorpjes in de omtrek en kwam zo in Taizé, dat drie huizen telde.

Hij had honger en klopte aan bij een huisje tegenover een kerkje. Een vrouw deed open en gaf hem te eten. Het klikte meteen. Een paar jaar later begon hij daar een gemeenschap – in zijn eentje. Hij had veel vrienden, maar die vonden zijn stap toch veel te groot. Roger kreeg veel tegenslag en leefde er enkele jaren als een kluizenaar. Hij ving vluchtelingen op in de Tweede Wereldoorlog en schreef toch alvast een kloosterregel. Vanaf het begin bidt hij driemaal per dag, met of zonder pelgrims, gasten of vrienden erbij. In die dagen is er nog geen muziek bij. Toch zegt hij in een brief: 'Diep in mijzelf hoor ik muziek. Ik hoor het de hele tijd. In Christus is alles al volbracht. Het is volbracht in jou en in anderen. Waarom zou je je zorgen maken? Als je jezelf geeft, wordt dit beantwoord met een zegen van berusting.'

De muziek kwam er en de gemeenschap ook. Het verhaal van Frère Roger laat mij zien dat het ergens goed voor is dat jullie voorbij grenzen gaan en denken. Het is namelijk aan jonge mensen om een wereld te bouwen die we nu nog niet kunnen denken. Maar: het is een verlamdende tijd om jong te zijn. Ik schrok ervan hoeveel en hoezeer jongeren doordrongen zijn van de omvang van de klimaatcrisis en soms ook geloven dat er niks meer aan te doen is. Ik denk dat we ons daar allemaal in herkennen. Maar onderschat je rol niet, als zoiets als Taizé mogelijk is, een oecumenische gemeenschap die begon met één jonge man in de Tweede Wereldoorlog, dan is er zoveel mogelijk. Je hoeft er geen grote dingen voor te doen. Alleen alert te zijn op de zaadjes in jouw grond. En geef ze water, ga slapen en wacht maar af...

Nu ga ik nog even wat zeggen tegen de ouderen onder ons, dus ga maar even slapen. Want wat moeten wij dan met die zaadjes? Ik denk dat Jezus' parabel ons oproept om ruimte te maken voor de jongeren onder ons. Maar ook om ruimte te maken voor het kind in onszelf. Dat betekent geen onvolwassenheid, maar juist het tegenovergestelde; een ware volwassene is een kind van het koninkrijk.

Afgelopen week was ik bij de uitvaart van Karel Eykman, schrijver van de kinderbijbel Woord voor Woord en tal van andere teksten voor kindertheater en televisie. Zelf was hij, zei hij, altijd 17 jaar gebleven. En met die onstuimige energie vertelt hij de verhalen op een nieuwe manier. Hij inspireerde voortdurend het opstandige, rebelse en andersdenkende.

Met zijn verhaal over het zaad wil ik afsluiten.

'Op een keer vroeg Simon Petrus: 'Hoe moet dat nu met ons?' Als je met zo weinig bent, waarom zouden we dan ons best doen?'

Jezus zei toen: 'Soms denk ik dat ook. Maar dan denk ik meteen weer: je weet maar nooit. Kijk hier, hier op mijn vinger, een piepklein puntje. Dat is een zaadje van de mosterdplant. En kijk, daar, daar staat een fort. Dat is toch sterker dan zo'n zaadje. Maar mosterdzaadjes vliegen soms met de wind mee. Ze komen soms tegen een muur terecht. Daar blijft het zitten. De soldaten van het fort letten daar niet zo op. Die gaan op weg. Maar ondertussen blijft zo'n mosterdzaadje groeien. Het wordt een klein plantje. Met zijn wortels maakt het een scheur in de muur. Het wordt een boompje dat nog meer plantjes maakt. In alle gaten van het kasteel. Ten slotte zal dat hele kasteel in elkaar zakken. Dan wonen er geen soldaten meer. Dan wonen er vogels in de mosterdstruiken.'

Eva Martens